

KOVÁCS LÁSZLÓ:

AZ EMBER KOMÉDIÁJA

Gyerekek játszottak a homokban. Megállt felettük egy barna sapkás gyerek. Építetek nektek egy csodaszép várat, akarjátok? Akarjuk. Jó, akkor szerezzetek nekem pénzt, paripát, fegyvert! A gyerekek szereztek neki. Akkor a Barnasapkás beállt a homokozó közepére. Felült a lóra, a vállán lógott a puskája, zsebe tele volt a begyűjtött pénzzel. Felkiáltott: Enyém a vár! Volt egy kis gyerek, aki azt találta mondani: Dehogy, testvér, miénk a vár. A Barnasapkás feldühödött és kiadta a parancsot: Vigyétek a pincébe!

Körülnézett szigorúan és újból elkiáltotta magát: Mindenki tegyen fel barna sapkát! A gyerekek hazaszaladtak és a legtöbbjük barna sapkában tért vissza. De voltak, akik sárga sapkában jöttek. A Barnasapkás toporzékolt: Ellenségszagot érzek! A gyerekek ijedten néztek össze. A Barnasapkás a sárgákra mutatott: Vigyétek őket a zuhanyozóba! Akkor a Barnasapkás messzebbre nézett, és a távolban megpillantott egy vörössapkást. Újból elkiáltotta magát: Ellenségszagot érzek! Gyorsan kiküldött egy gyereket a másik homokozóba. A gyerek egy fa mögül figyelte a Vörössapkást.

A homokozóban gyerekek játszottak. Megállt felettük a Vörössapkás gyerek. Építetek nektek egy csodaszép várat, akarjátok? Akarjuk. Jó akkor szerezzetek nekem pénzt, paripát, fegyvert! A gyerekek szereztek neki. Akkor a Vörössapkás beállt a homokozó közepére. Felült a lóra, a vállán lógott a puska, zsebe tele volt a begyűjtött pénzzel. Felkiáltott: Enyém a vár! Az egyik gyerek halkán megjegyezte: Dehogy testvér, a miénk! A Vörössapkás feldühödött, és kiadta a parancsot: Vigyétek a pincébe!

Körülnézett szigorúan, és újból elkiáltotta magát: Mindenki tegyen fel vörös sapkát! A gyerekek gyorsan hazaszaladtak, és a legtöbbjük vörös sapkában tért vissza. De voltak, akik fehér sapkában jöttek. A Vörössapkás toporzékolt: Ellenségszagot érzek! A gyerekek ijedten néztek össze. A Vörössapkás a fehérre mutatott: Vigyétek a gúlákra! Akkor a Vörössapkás észrevette a fa mögött a barna sapkás fiút és így kiáltott: Ellenségszagot érzek. Ott egy barna sapkás. Fogjátok el! El is fogták.

Lett is ebből akkora háború, hogy csak no. A Barnasapkás fegyverbe szólította az összes fiúgyereket, aztán a paripáján megindult a vörössapkások ellen. Közben legázolta az összes útba eső homokozót, és kényszerítette az ottani fiúkat is a vörössapkások megtámadására. Ez volt a barna

diktatúra. Csakhogy beállt a tél és fordult a kocka. A Vörössapkás is felült a lovára, és megindult az ő megszámlálhatatlan vörössapkásaival a Barnasapkás ellen. Tavaszra saját homokozójában verte halomra a Barnasapkást és csatlósait.

Útközben felszabadította az összes homokozót és kényszerítette a gyerekeket, hogy vörös nyakkendőt kössenek. Ez volt a vörös diktatúra. Volt egy gyerek, aki azt mondta, hogy ő jobban szereti a piros-fehérvörös nyakkendőt. A Vörössapkás ki is tekerte a nyakát. Volt olyan is, aki azt mondta, hogy ő nem tesz fel semmilyen sapkát, és nem viszi a Vörössapkás után a puskát. A Vörössapkás paprikavörösön üvöltött: Vigyétek a pincébe! Alighogy elvitték, jött a második, a harmadik, hogy ő sem viszi a puskát, és hogy ő nem ilyen lovat akar. Ezek egyre többen és többen lettek, és a homokozó melletti bokorban boldogan éltek.

Történt aztán hogy a Vörössapkásnak is leáldozott a napja. Elfogyott alóla a pénz, paripa fegyver. Át is vették a hatalmat azok, akiknek volt sok pénzüik, paripájuk, fegyverük. És volt nekik a barna- és vörössapkásoknál is ravaszabb rendszerük: úgy hívták, hogy több-párti demokrácia. Csillagos lobogóba csomagolva el is küldték azt a felszabadult homokozókba. Azok mind ujjongva fogadták, mert ugye ennél jobb rendszer nincsen!

Egy egészen kis homokozóban is nagyon megváltozott az élet. A gyerekek fellelegeztek, és összeültek, hogy most már ők szabják meg, hogy mit játszanak, hogyan játszanak, milyen sapkában járnak. Csakhogy a csillagos lobogó tartalmával nem számoltak. Mert bizony akkor valami különös dolog történt.

Négy gyerek, aki véletlenül a fején felejtette régi sapkáját, a közeli WC-be sietett. Ott megegyeztek, hogy mind nemzeti színben fog tündökölni, és ők megváltják a kis homokozót. Közben mindegyik arra gondolt, hogy egy *választás* nevű csellel bevonják az összes gyereket abba a játékba, aminek az a célja, hogy megnyerjék maguknak a pénzt, paripát, fegyvert.

Mind a négy gyerek kicserélte a sapkáját. A Vörössapkás begyűrte az ingébe a vörös sapkát, és kitűzött a mellére egy piros-fehérvörös kokárdát. A Sárgasapkás is begyűrte a nadrágjába a sárga sapkáját, és ő is kitűzött a mellére egy piros-fehérvörös kokárdát. A Fehérsapkás begyűrte a zsebébe a fehér sapkát és kitűzött a mellére egy piros-fehérvörös kokárdát. A Barnasapkás is előkerült, ő is eltűntette a barna sapkát a bakancsában, és kitűzött a mellére egy óriási nemzeti kokárdát. Aztán a WC-ből mind a négyen a homokozó gyerekek elé álltak. Így szól az egyik: Építetek nektek egy csodaszép várat, akarjátok? S a másik: Építetek nektek egy csodaszép várat, akarjátok? S a harmadik: Építetek nektek egy csodaszép várat, akarjátok? S a

negyedik is: Építetek nektek egy csodaszép várat, akarjátok?

A gyerekek kapkodták a fejüket és ugráltak: Akarjuk, akarjuk, akarjuk, akarjuk – hangzott a kiáltás. Akkor – mondta az első – szavazzatok meg nekem a pénzt, paripát, fegyvert! Nem – mondta a második – szavazzatok meg nekem a pénzt, paripát fegyvert! Nem – mondta a harmadik – szavazzatok meg nekem a pénzt, paripát, fegyvert! Nem – mondta a negyedik – nekem szavazzatok meg a pénzt, paripát, fegyvert!

A gyerekek szája tátva maradt, bambán néztek egymásra, mikor az egyik elkiáltotta magát: Nézzétek, ennek az inge alatt vörös sapka van! A másik is kiáltott: Nézzétek, ennek a nadrágjában sárga sapka van! A harmadik is kiáltott: Nézzétek, ennek a zsebében fehér sapka van! A negyedik is kiáltott: Nézzétek, ennek a bakancsából barna sapka lóg ki!

Mire mind a négyen kokárdás mellükre tették a kezüket, magasba emelték két ujjukat és együtt szavalták: *Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában, hiszek Magyarországot feltámadásában!*

És akkor egymás ellen ordítottak – a négyek. Mind ugyanazt mondta: Akarjátok Magyarország feltámadását? Akkor rám szavazzatok! Bűnös, aki nem szavaz (rám)! Szavazzatok! A gyerekek közt meghasonlás támadt. Az egyik vörös párti bokán rúgta a fehéret, a fehér a barnát, a barna a sárgát. Rövidesen az összes gyerek fogta a bokáját, kivéve néhányat. Ők a homokozó melletti bokorban ültek és nézték a „csodálatos” emberi színjátékot, az Ember komédiáját. Ők tudták, hogy nekik mi a dolguk a kis és nagy homokozóban, hogy mi az ő egyéni felelősségük, a lelkiismeretük szava.

De mintha ott sem lett volna egyetértés. A csillagos lobogóba csomagolt csali bevált. Az egyik gyereknek eszébe jutott, hogy a fehéreket és a sárgákat bántották a vörösök és barnák, talán őket kellene választani. Mások meg azt mondták, ezek mind piros-fehérezöldek, és már nem vörösök és barnák. Ismét mások azt kiabálták, hogy ezek hisznek a hazában, ezek hisznek a föltámadásban. Az egyik gyerek a bokorból gyorsan a homokozó közepére tett egy szemetes kukát, amiből kiöntötte a szemetet és felkiáltott: Szavazzunk!

Csak hogy kire? És mire? Egyik így, a másik úgy magyarázta, hogy az ő lelkiismerete, meg a kisebb rossz, meg a nagyobb rossz, meg bűnös, aki nem szavaz. Lett is akkora felbolydulás, hogy csak úgy zengett a bokor. Úgy tűnt, mintha mindenki elfelejtette volna, hogy a csillagos lobogó csalija milyen veszélyes; és hogy nekik egyes-egyedül mi a dolguk.

És akkor a bokorból a kuka után futott egy ici-pici kisgyerek, hogy kidobja a csokis papírját. Közben azt kérdezte: Építetek nektek egy csodaszép várat? Meg

sem várta a választ, kis kezeivel lapátolni kezdte a homokot. Nem volt nála sem pénz, sem paripa, sem fegyver.

És akkor csoda történt. Az égből szózat hallatszott, ami imígyen szólt: *Ha nem lesztek olyanok, mint ez a gyermek nem mentek be az Isten Országába... Az én országom, nem evilágból való... Ti építétek az Isten Országát, és hirdessétek annak igazságát, a többi mindet hozzákajátok...*

2002.

MEZEY ANDRÁS

**AZ ELSŐ HAZAI
BÁZISKÖZÖSSÉGEK:
A BULÁNYI-JELENSÉG ÉS A KATOLIKUS
EGYHÁZ
AZ 50-ES ÉVEK ELEJÉN**

(1. rész)

Bulányi György piarista szerzetes és az általa létrehozott, vagy inspirált Bokor-közösségek a magyarországi katolicizmus, s ezen belül a kommunista egyházkorlátozás legvitatottabb fejezetét alkotják. A róluk kialakult kép azonban meglehetősen egyoldalú: az egyházi közbeszéd és publicisztika jobbára csak a 70-es évek közepétől történetekre koncentrált, arra a feszültségre, amely Bulányi és a magyar püspökök, leginkább Lékai érsek közt ekkor kialakult, és amely egyre növekedve csúcspontját a szerzetes 1982-es egyházi elítélésében érte el. Ismeretes, hogy e feszültséget jobbára két kérdéskör generálta: egyrészt az engedelmség megkérdőjelezése az egyházi vezetőkkel szemben, akik Isten Országá helyett olykor sokkal inkább az államhatalmi akarat képviselőinek tűntek, másrészt egyes Bokor-tagok lelkiismereti okból történő katonai szolgálatmegtagadása. Bulányi a magyar katolikusság valóságos *enfant terrible*-jévé és eretnekjévé vált, idehaza a Bokor ügyét felkaroló szamizdat *Beszélő* köre gondoskodott arról, hogy minden ellenük irányuló akció legalább a második nyilvánosságban ismert legyen,¹ majd ezeket (részben a *Beszélő*, részben a nem hivatalos egyházi hírcsatornák nyomán) csakhamar a nyugati sajtó is kitérgette. A Bokor az ottani - főleg német nyelvű - vallásszociológiai szakirodalomban tudományosan túlreprezentálttá vált, a más bázisközösségekről való híradások, elemzések híján,^{1 2} sőt a nyugati egyházi közvélemény szemében a Bokor lett a „bázisközösségi mozgalom” szinte egyedüli letéteményese.

Részint ez a fajta publicitás okolható azért, hogy eddig sokkal kevesebb figyelem jutott Bulányi György

¹ Vö. HARTAI 1981/1. 29-30.; VÍZÖNTŐ 1982/4. 115-116.;

1982/5-6. 134-137.

² Lázár Kovács 2006. 143.